

KRÓNIKA

PULAI FILMFESTIVÁL — Július 18-a és 25-e között tartották meg harmincegyedszer a pulai játékfilm-fesztivált. Az idén tizennyolc hazai játékfilmet láthatott a pulai aréna közönsége. A filmek közül kettőt Bosznia-Hercegovinában, négyet Horvátországban, egyet Macedóniában, hármat Szlovéniában, hetet pedig Szerbiában készítettek. A szemlén bemutatott filmeknek mintegy felét fiatal, első vagy második filmes rendező hozta létre, s ezekben az alkotásokban számos eddig ismeretlen színész is feltűnt. A Magyar Szó kritikusa, Ládi István szerint „a filmtermésben vannak gyatra és közepes, de ezúttal nincsenek ostoba, értelmetlen, felesleges, dilettáns színvonalú produkciók. Olyan filmek, amelyekről évekig azt állították a producerek, hogy a hazai körülményekhez mérten a legkifizetődőbbek”. „A 34. pulai filmfesztivál a jobbak közé sorolható, nemcsak az igényes filmek száma, hanem az átlagszínvonala alapján is. (...) A legújabb filmtermésre azonban árnyékot vet az (...), hogy a színvonal hazai szinten érvényes, a nemzetközi porondon csupán néhány film állhatja meg a helyét. Előfordul az is, hogy színvonala alapján valamelyik film talán meg is útné a nemzetközi mércéket, de témája az idegenek számára vagy érdektelen, vagy felfoghatatlan. A filmek nagy része tehát »hazai használatra« alkalmas.”

A zsűri döntése szerint az ideai pulai filmszemle legjobb alkotása Goran Marković *Mintha megtörtént volna* című filmje. „A déjà vu kérdésében rejelő lehetőségeket a rendező maradéktalanul kihasználta ahhoz, hogy a suspense, a melodráma, a horror elemait felhasználva rendkívül összetett szerkezetű pszichológiai drámát alkot-

son, s az idősíkok váltakozásával a várható és nem várható események késleltetésével nagyfokú feszültséget teremtsen, ugyanakkor rafináltan politikai és társadalmi vonatkozású gondolatokat sugalljon a múltból és a múlt esetleges megismétlődéséről, a történelem visszatérésének nyugtalanító veszélyéről. Goran Marković műve több, mint egyszerű izgalmas rémfilm, pszichologizálva szórakoztatás, de többrétű mondanivalóját nem tolakodóan, tézisekbe szorítva fejt ki, hanem az egyén lelkivilágának és tetteinek a vetületében” — írja Ládi István.

A rendezésért járó díjat Vladimir Blazevszki (*Hi-Fi*), a forgatókönyvért járót pedig Dejan Sorak (*Tiszt rózsával*) kapta. A legjobb női főszerepért Anica Dobrát (*Mintha megtörtént volna*), a legjobb férfi főszerepért Žarko Lauševićet (*Tiszt rózsával*) díjazták. A legjobb női epizódszereplő Vesna Trivalić (*Októberfest*), a legjobb férfi epizódszereplő Petar Božović (*Mintha megtörtént volna*) lett. Az operatőri díjat Radoslav Vladoić (*Útban Katanga felé*), a legjobb zenéért járót Janez Gregoric (*Blanka Kolak szerelmei*), a legjobb montázsért járót Petar Marković (*Hi-Fi*) érdemelte ki. A jugoszláv filmkritikusok díját Živojin Pavlović *Útban Katanga felé*, a debütálóknak járó Jelen-díjat pedig Goran Paskaljević *Orangyál* című művének ítéltek oda.

A pulai filmfesztivál kísérőrendezvényeként tárlatokat, könyvbemutatókat és kerekasztal-értekezleteket is tartottak. A tanácskozásokon megemlékeztek a hazai játékfilmgyártás negyvenedik évfordulójáról, a hazai film esztétikáját vették szemügyre, beszélgetést tartottak a video és a hazai filmek kapcsolatáról és a bemu-

tatott művek részletes elemzésére is sort kerfettek.

DÍJAK, ELISMERÉSEK — Kiosztották az idei Július 7-e díjakat, a Szerb SZSZK rangos művelődési elismeréseit. A művészetek terén elért kiváló eredményeiért Danilo Kiš író, dr. Milutin Garašanin archeológus, Olivera Đurđević csembalista, Muslim Mulíci képzőművész, Dušan Ristić jelmez- és díszlettervező, valamint Mira Banjac színművész nő részesült Július 7-e díjban.

AZ ÖRÖKÖS VÁNDORLÁS FILMEN — Miloš Crnjanski legismertebb regényének az *Örökös vándorlás*nak filmváltozata készül. A forgatás Aleksandar Petrović rendező vezetésével augusztus derekán kezdődött a baranyai Kopácsi-réten, majd Csehszlovákiában és a Szovjetunióban folytatódik. Előreláthatólag tizhónapi szakadatlan munka kell a forgatáshoz. A filmből többrészes televíziós folytatásos sorozat is készül, éppen ezért a gyártási költségek jelentős részét a belgrádi és az újvidéki tévé vállalta. A szerbek tizenhetedik század végi északra költözésének történetéből készülő, nagy filmspektákulumban mintegy száznyolcvan hivatásos színész és több ezer statiszta vesz részt.

NEMZETKÖZI KERÁMIATRIENNÁLE — A nyár folyamán rendezték meg Zágrábban a II. Nemzetközi Kerámiatriennálét. A szervezők arra törekedtek, hogy minden kontinensről bemutatásra kerüljenek a legkiválóbb alkotások. Negyvenhárom országból érkeztek kerámiatárgyak, Algír, Argentína, Ausztrália, Ausztria, Belgium, Brazília, Kanada, Német Szövetségi Köztársaság, Nagy-Britannia, Német Demokratikus Köztársaság, Görögország, Hollandia, Magyarország, Írország, Izland, Izrael, Olaszország, Japán, Mexikó, Új-Kaledónia, Norvégia, Új-Zéland, Új-Guinea, Lengyelország, Portugália, Puerto Rico, Svájc, Svédország, Csehszlovákia, Törökország, Szovjetunió, Amerikai Egyesült Államok, Venezuela és Jugoszlávia négy-

száztizenhat művésze állította ki egy-egy munkáját.

A szervezők anyagi megfontolásból kisméretű kerámiatárgyak kiállítására mellett döntöttek, az alkotások nem lehetnek nagyobbak 15×15×15 centiméternél. A formátumbeli megkötöttség érdekes képzőművészeti összképet eredményezett: nagyon kevés használati tárgy érkezett a triennáléra, az alkotásokat pedig ötletes, racionális, elegáns és gyakran meghökkentő formák jellemezték. A II. Nemzetközi Kerámiatriennálé azt bizonyítja, hogy a kerámia nem kisebbségi vagy mellékes képzőművészeti diszciplína, hanem alkalmas arra, hogy művelői adekvát tartalmakat fejezzenek ki vele, ugyanolyan problémákat, mint a képzőművészet bármely más ágazata.

A nemzetközi zsűri a triennále nagydíját Lengrad Jan-Claude belgiumi művésznek ítélte oda. Ezenkívül még huszonhat díjat és hetvenegy oklevelet osztott ki. A díjnyertes alkotásokat hamarosan Belgrádban, Ljubljanában, Prisztinában, Szarajevóban, Szkópjében, Titogradban és Újvidéken is bemutatják.

MEGNYÍLT A MIMARA MÚZEUM — Július közepén Zágrábban a Roosevelttér 5. szám alatt megnyílt a Mimara Múzeum. A nemrégiben elhunyt, híres műgyűjtő, Ante Topić Mimara teljes kollekcióját Zágráb városának adományozta. A mintegy négyezer műtárgyból álló gyűjteményből a múzeum negyven termében ezeröttszáz alkotást állítottak ki. A látogatókat nemcsak az értékes műkincsek vonzzák, hanem a Mimara-hagyatéknak otthont adó, neoreneszánsz stílusú épület is, amelyet Európa egyik legszebb múzeumának tartanak.

AMATŐR KÉPZŐMŰVÉSZEK TALÁLKOZÓJA — Tizenkettedik alkalommal került sor az idén Temerinben az amatőr képzőművészek találkozója, amelynek keretében nagyszabású kiállítást szerveztek. A TAKT hagyományos Bíró Miklós-díját a lendvai Toplak Lászlónak ítelték oda.

Oklevelet kapott a zágrábi 69 képzőművészeti csoport, Csáki Mihály (Újvidék), Fürstner Etelka és Csernus László (Kishegyes). A környezetvédelmi plakátra kiírt pályázaton Sóti György (Újvidék) munkája bizonyult a legjobbnak, oklevelet érdemelt ki a temerini Matuska Zsuzsanna, a szabadkai Gálfi Csaba és a topolyai Szőke Ottó. A *Dolgozók* hetilap díját a kishegyesi amatőr keramikusok kapták.

A temerini Művelődési Kör, a *Dolgozók*, a *Képes Ifjúság*, az *Új Szimposion* és a Tanyaszínház védnökségével az idén megalakult a Túlabarai Ifjúsági Alkotótábor, amelyen tizenöt pályakezdő, többnyire középiskolás fiatal képzőművész vett részt az ország minden tájáról. A foglalkozásokat Péter László vezette. Az alkotótábor keretében Szombathy Bálint, Slavko Matković és Dormán László tartott előadást. A fiatalok munkáit a TAKT-on állították ki, néhányat közölük megtekinthetünk a TAKT válogatott anyagából őszre megrendezendő kiállításon is.

A GRADAC DANILO KIŠ-SZÁMA — A čačaki *Gradac* című irodalmi, művészeti és művelődési folyóirat ez évi, 76—77. számát Danilo Kiš munkásságának szentelte. A tematikus szám anyagának legnagyobb részét a francia *Sud* című irodalmi folyóirat 66., Danilo Kišről szóló számából vették át. A *Gradacot* az író önéletrajzi vallomása nyitja, ezt követi egy Danilo Kišsel készült interjú, továbbá három esszé, amelyekben a szerző Flaubert-rel és Borges-szel, valamint Nabokovval foglalkozik, és közép-európai témákat dolgoz fel. Az utóbbiban olvashatjuk többek között az alábbi okfejtést: „Petri György (1944) költészetének például ma semmi köze sincs ahhoz, amit közép-európai tradíciónak nevezhetnénk, ahhoz a kulturális és irodalmi komplexus-

hoz, amit a századelőtől a második világháború kezdetéig az európai szellemiségű pesti *Nyugat* hirdetett. Petri a Kosztolányi- vagy Juhász Gyula-féle kifinomult közlésmodot módszeresen szétzilálta, megcsönkította, s a jellegzetesen közép-európai szecessziós díszítőelemek egyfajta Pollock-szerű költői informellé estek szét. Ez a költői informel az egész Duna menti, bécsi és pesti, a szép kisugárzásaként felfogott költői hagyományval való szakítás eredménye. *A költészet csúnya, mint a valóság*. És ez a valóság nem hagyja, hogy „megénekeljék”, csak dadogni, magogni, ugatni és ökleldezni lehet ebben a valóságban, nem lehet »magányba menekülni«, nincsenek »szép tájai«, kivesszük belőle a plátói szerelmek és a fellángolások, közelebb áll hozzá a szerencsétlen József Attila, mint a mesteri Kosztolányi és melankolikus Esti Kornélja. A hagyományos, nemzeti, petőfiánus költészet ma hazugságnak minősül, jövő nélküli, idealisztikus projekció, a holdkórosok optimista motyogása. (...) Ennek ellenére Petri György nem a lázadás verseit írja. Költészete semmi után sem kutat, nem hordoz üzenetet, semmilyen igénnyel sem lép fel, csak lenni akar, és van is, a magyar sivárság pillanatfelvétele.”

A folyóirat közli továbbá a *Fövenyóra* francia kiadásának előszavát, valamint számos Danilo Kiš műveivel foglalkozó esszét és tanulmányt. A tanulmányok az önéletrajzi indítatású regénytriptichonnal, a *Korai bánattal*, a *Kert*, *hamuval* és a *Fövenyórával* foglalkoznak, s itt olvashatjuk a regényekben megjelenő víz metamorfózisairól szóló elemzést is. A kutatók vizsgálat alá vették a regényhősök halálának módozatait, a valóság tükröztetésének formáit, a szövetszervező eljárásokat, s ennek következtében Danilo Kis műveit a francia új regény vonulatába sorolják.